

گزارش نیویورک تایمز از بحران طلاق در ایران

در طی سال های گذشته واژه طلاق بسیار بیش از گذشته به گوش ما ایرانیان می خورد و جالب این جاست که نگرش ما نسبت به این موضوع نیز به شدت تغییر کرده است. نیویورک تایمز در گزارش اخیر خود این موضوع را مورد توجه قرار داده است.

در طی سال های گذشته واژه طلاق بسیار بیش از گذشته به گوش ما ایرانیان می خورد و جالب این جاست که نگرش ما نسبت به این موضوع نیز به شدت تغییر کرده است. نیویورک تایمز در گزارش اخیر خود این موضوع را مورد توجه قرار داده است.

به گزارش سلامت نیوز سالروز ازدواج اولین امام شیعیان با فاطمه زهرا دختر در تقویم ایرانیان به عنوان روز ازدواج نام گذاری شده است.

اما برای آن که به یکی از نشانه های نگرانی مقامات ایرانی در مورد تغییر وضعیت اجتماعی ایران پی ببرید کافی است به این نکته توجه کنید که روز ملی ازدواج به روز بدون طلاق تغییر نام داده است.

چه این تغییر نام موثر بوده باشد یا خیر، نگرانی مسئولین ایرانی بر سر جای خود باقی است. میزان طلاق در ایران سر به آسمان گذاشته است. در طول ده سال گذشته تعداد جدایی ها در ایران تقریباً 3 برابر شده و از 50 هزار مورد در سال 2000 به بیش از 150 هزار مورد در سال 2010 رسیده است. آمارها نشان می دهد در ایران به ازای هر 7 ازدواج یک مورد به طلاق می انجامد. در تهران وضعیت بسیار از این بدتر است به طوری که در این ابرشهر از هر 3.76 ازدواج یک مورد با طلاق به پایان می رسد.

البته فقط میزان طلاقها نیست که نگران کننده است، بلکه در این بین باید به افزایش تمایل زنان برای تغییر سیستم قانونی کشور در بحث ازدواج و طلاق و مشکلات خانوادگی و فرار آنها از ازدواج های ناخواسته اشاره کرد.

البته آمار طلاق در مقایسه با بسیاری از کشورهای جهان نه تنها بالا نیست بلکه وضعیت خوبی دارد. برای مثال در کشور آمریکا که تقریباً 4 برابر ایران جمعیت دارد هر سال نزدیک به یک میلیون طلاق ثبت می شود. اما با این حال در ایران که یک کشور مذهبی است و از لحاظ فرهنگی نیز طلاق نکوهیده می شود همین میزان نیز نگرانی های زیادی را در بین مسوولان و کارشناسان به وجود آورده و متأسفانه این میزان به سرعت در حال افزایش است. سال گذشته میزان طلاق نسبت به سال قبل از آن نزدیک به 16 درصد رشد داشت، این در حالی است که میزان رشد تعداد ازدواجها در این مدت فقط یک درصد بوده است.

برای مثال در برخی دفاتر ازدواج و طلاق در تهران در یک ماه نزدیک به 30 یا 40 مورد طلاق ثبت می شود، اما تعداد ازدواج های ثبت شده از تعداد انگشتان یک دست تجاوز نمی کند. این دفاتر عمدتاً در قسمت های مرکزی و جنوبی شهر واقع شده بودند، اما در قسمت های شمالی شهر تهران که بیش تر به سمت فرهنگ و آداب و رسوم غربی متمایل هستند این وضعیت به مراتب بدتر است.

نه تنها میزان طلاقها در حال افزایش است، بلکه امروزه ازدواجها سریع تر به طلاق منتهی می شوند. آمارها نشان می دهد نزدیک به 30 درصد از طلاقها در اولین سال بعد از ازدواج رخ می دهد. میزان ازدواج هایی که 5 سال بعد از ازدواج به جدایی می انجامد نیز نزدیک به 50 درصد است.

تعدادی از کارشناسان معتقدند این آمار عمدتاً به دلیل مشکلات اخلاقی و همچنین اعتیاد به مواد مخدر است. برخی دیگر نیز افزایش سریع شهرنشینی، افزایش هزینه های زندگی و بیکاری را از دیگر عوامل موثر در افزایش نگران کننده آمار طلاق عنوان کرده اند. آمارهای رسمی نشان می دهد یک چهارم جوانان بین 16 تا 25 سال در ایران بیکار هستند. البته برخی دیگر نیز رسانه های بیگانه، تبلیغات فراوان آنها برای گسترش فرهنگ غربی و کم رنگ کردن اعتقادات و باورهای فرهنگی ایرانیان و همچنین کاهش توجه نسل جوان به مسائل دینی را از دیگر عوامل موثر در این بین عنوان کرده اند.

یکی از نمایندگان مجلس جهیزیه های سنگین، هزینه های بالای زندگی، بی کاری و نبود پشتیبان مالی را از عواملی می داند که باعث روگردانی جوانان از ازدواج شده است. البته او همچنین معتقد است جوانان قدرت خداوند را در حل مشکلات زندگی نادیده می گیرند و مانند گذشته اعتقاد و ایمان را در زندگی خود دخیل نمی کنند.

اما در این بین عده ای نیز معتقدند افزایش آگاهی ها در میان زنان و تغییر باورهای آنها نسبت به ازدواج سنتی، خانواده، اشتغال و مانند آنها باعث افزایش تعداد طلاقها در ایران شده است.

آمارهای دولتی نشان می دهد نزدیک به 20 درصد از زنان ایرانی شاغل یا به دنبال کار هستند. این در حالی است که این آمار در اوایل انقلاب فقط 7 درصد بود.

استقلال اقتصادی زنان هم در این بین بی‌تاثیر نیست. در گذشته اگر یک زن از همسرش جدا می‌شد و خانه را ترک می‌کرد حتماً گرسنه می‌ماند، اما امروزه زنان از لحاظ اقتصادی مستقل هستند و می‌توانند هزینه‌های خود را بدون نیاز به همسر تامین کنند.

زنان امروزه شهامت بیشتری برای شکستن باورهای سنتی دارند و دیگر حاضر نیستند با تمام سختی‌های ازدواج و زندگی مشترک کنار بیایند و با همه شرایط کنار بیایند. امروزه برابری جنسی یکی از آرزوهایی است که زنان ایرانی با تمام توان به دنبال دست یافتن به آن هستند. افزایش چشم‌گیر تعداد دانشجویان دختر و پیشی گرفتن آن‌ها در بسیاری از زمینه‌های علمی و شغلی از بهترین نشانه‌های تلاش زنان برای رقابت با مردان و رسیدن به جایگاه واقعی خود در جامعه است.

نازنین که نزدیک به 50 سال سن دارد یکی از زنانی است که تا کنون دو بار طلاق را تجربه کرده است. او اولین بار در سن 18 سالگی ازدواج کرد و در دوران انقلاب اسلامی از همسر خود جدا شد. دوره‌ای که هنوز باور همه مردم این بود که زن باید با لباس سفید به خانه همسرش برود و با کفن سفید هم از آن‌جا خرج شود.

او در این باره گفت: سال‌ها من این حقیقت را پنهان می‌کردم. حتی خانواده من به همسایگان به دروغ می‌گفتند که من برای کار به خارج از کشور رفته‌ام. در آن دوران من هنوز جوان بودم اما باز هم حلقه ازدواج خود را در محل کارم به دست می‌کردم.

او 14 سال پیش از همسر دوم خود جدا شد، اما این بار دوستانش بیشتر از بار اول با این موضوع کنار می‌آمدند که این نشان می‌دهد باور جامعه در مورد قبح طلاق رو به تغییر است.

او در ادامه گفت: اکنون طلاق آن‌قدر در جامعه رواج پیدا کرده که مردم نسبت به آن کاملاً بی‌تفاوت شده‌اند. نسل ما کاملاً حساسیت خود به این موضوع را از دست داده است. این موضوع آنقدر شایع شده که حتی خانواده‌ها هم با آن کنار آمده‌اند و آن را به عنوان یک حقیقت پذیرفته‌اند.

البته باید به قوانین طلاق و تبعیضی که در این میان بین زنان و مردان وجود دارد توجه کرد. یک مرد می‌تواند ظرف مدت چند هفته و با هر دلیل همسر خود را طلاق دهد. اما یک زن برای جدا شدن از همسرش باید در یک پروسه زمانگیر وارد شود و در این بین دلایل محکم و قاطعی داشته باشد. با این حال او باز هم باید با متخصصین فن وکالت مشورت کند تا بتواند سریع‌تر به نتیجه برسد.

به همین دلیل برخی از وکلا در ایران اعلام کرده‌اند که بسیاری از زنان حاضرند از حقوق قانونی خود مانند مهریه بگذرند تا بتوانند راحت‌تر از همسر خود جدا شوند.

در نوعی از طلاق که از آن با عنوان توافقی یاد می‌شود زنان بخشی یا تمام مهریه خود را می‌بخشند تا همسرشان به طلاق رضایت دهد و آن‌ها وارد پیچ و خم‌های قضاوت نشوند. در طول سال‌های گذشته ارزش مهریه رشد نجومی داشته و اکنون بسیاری از مهریه‌ها معادل با ده‌ها هزار دلار هستند.

در این بین برخی از کارشناسان و حتی نمایندگان مجلس پیشنهاد داده‌اند برای مهریه سقف تعیین شود تا به این طریق نرخ طلاق کاهش پیدا کند. حتی برخی مقامات دولتی و مذهبی پیشنهاد داده‌اند مهریه به شکل نمادین شامل قرآن و چند سکه طلا باشد و از این میزان فراتر نرود.

سارا 33 ساله یکی دیگر از زنانی که به تازگی طلاق را تجربه کرده است در این باره گفت: در روزها و ماه‌های اولیه بعد از طلاق من بسیار نسبت به عکس‌العمل جامعه در مورد طلاق نگران بودم. اما بعد از حمایت زیادی که از جانب دوستان، پدر، عمو و عمه‌های خود دریافت کردم متوجه شدم دیگر مانند گذشته مردم نسبت به قضاوت پیشداوری نمی‌کنند. امروزه هیچ کس به دلیل جدا شدن از همسر مرا سرزنش نمی‌کند و با نگاهی متفاوت به من نمی‌نگرد.

همه این‌ها نشان می‌دهد ایران در حال گذار از مرحله‌ای بسیار تعیین‌کننده است. مرحله‌ای که بسیاری از باورهای مردم به سرعت در حال تغییر است و متأسفانه قوانین و شیوه‌های مدیریت همگام با این تغییرات پیش نمی‌روند.

نیویورک تایمز